

## Interessante vondsten in Súdwest-Fryslân

**Oranje springzaad (*Impatiens capensis*):** Deze nieuwkomer afkomstig uit Noord-Amerika heeft zich enkele jaren geleden in ons land gevestigd, o.a. in het Amsterdamse Bos en in het westelijke fluviatiele gebied op natte, voedselrijke grond in loofbossen en rietuigten. In augustus en september van 2007 is deze soort voor zover bekend voor het eerst in onze provincie aangetroffen door een medewerker van Staatsbosbeheer, W. v.d. Ley en meteen op meerdere Staatsbosbeheer-locaties. Aan de Fluessen op oeverlanden in het Heidenskip bij 'Koaidyk', bij de Lange Hoek bij Gaastmeer, bij de Wite en Swarte Brekken op het eiland de Krite en in de Grutte Westpolder, bij de Snitsermar langs het Potskar en op de Grutte Griene. Oranje springzaad staat hier steeds aan meeroevers, veelal gaat het om meerdere plekken en op vrijwel alle gevonden locaties gaat het om vele tientallen exemplaren. Het betreft hier allemaal toevallige vondsten en er is niet gericht naar de soort gezocht, dus zal de soort ongetwijfeld langs veel meer meeroevers groeiplaatsen kennen. De soort is deze zomer overigens ook aangetroffen in het oostelijke fluviatiele gebied.

**Stijve moerasweegbree (*Echinodorus ranunculoides*):** In een nieuw slootje in de Heanmar bij Koudum zijn 18 exemplaren van deze interessante kwel-indicator aangetroffen, met in de nabijheid soorten als Waterbies (*Eleocharis* sp.), Kranswieren (*Charophyceae*), Grote lisdodde (*Typha latifolia*) en Drijvend fonteinkruid (*Potamogeton natans*).

**Goudknopje (*Cotula coronopifolia*):** Een nieuwe groeiplaats van deze soort met duizenden exemplaren is ontdekt bij de Snitsermar op de Lytse Griene. Langs de Fluessen op de Samenvoeging bij Koudum komt de soort al vanaf 2002 voor.

**Wespen-spin/Tijgerspin (*Argiope bruennichi*):** Deze 'klimaat-indicator' die in augustus 2007

de soort van de maand was (van de VOFF), is in augustus door

Jan Tysma op de Wyldemerk en in een nieuwe aanplant van Staatsbosbeheer gevonden in Gaasterland.

**Rupsendoder (*Cordyceps militaris*):** Van deze vrij zeldzame paddenstoelsoort bleken er 20 in het gazon voor het kantoor van Staatsbosbeheer in Oudemirdum te staan.

## Kroontjesknotszwam – nieuwe soort in Nederland

In natuurgebied Horsterwold (Flevoland) van Staatsbosbeheer blijkt de Kroontjesknotszwam (*Artomyces pyxidatus*) te groeien: een zeldzame paddenstoel die nog niet eerder bekend was in Nederland. In het boek geschreven door E. Gerhardt: "De grote paddenstoelengids voor onderweg" heet de soort "Vertakt kroontjes". De Kroontjesknotszwam komt voor op loofhout, waaronder Populier, Kastanje en Beuk. In Duitsland en België zijn enkele vindplaatsen bekend en in Frankrijk zijn grotere populaties van de soort gevonden.

In het Horsterwold groeit de Kroontjesknotszwam op een dode liggende populierenstam. Achteraf blijkt dat deze zwam al vorig jaar door meerdere personen is waargenomen. Cees Klomp en Jan Hietbrink ontdekten de zwam vorig jaar november. Omdat niet direct duidelijk was om welke soort het ging, ging natuurfotograaf Cees Klomp gemiddeld twee keer per maand bij de paddenstoel kijken. Hij leek nog het meest op een Rechte koraalzwam (*Ramaria stricta*) of de Anijskoraalzwam (*Ramaria gracilis*). Klomp zette de foto's van de paddenstoel op de internetsite [www.nederpex.nl](http://www.nederpex.nl), waarop hij de aandacht trok van de mycoloog/bosecoloog Gerrit Jan Keizer. Hij determineerde de soort definitief als *Artomyces pyxidatus*. Achteraf blijken meerdere personen deze zwam eerder te hebben waargenomen, maar ze gaven hem een verkeerde naam omdat hij niet in de gangbare boeken voorkwam. Het Horsterwold bij Zeewolde is het grootste loofbos van Nederland, met veel verschillende grondsoorten en een grote rijkdom aan plantensoorten. Hierdoor voelen veel paddenstoelen zich hier thuis. Gerrit Jan Keizer is de auteur/fotograaf van de Interactieve Paddestoelenencyclopedie en van het onderdeel paddenstoelen van [www.soortenbank.nl](http://www.soortenbank.nl).



Zwart hauwmos

## Zwart hauwmos aan Texelse binnenduintrand

De laatste jaren zijn er aan de binnenduintrand op Texel diverse natuurontwikkelingsprojecten uitgevoerd. Daarbij werd landbouwgrond heringericht, sloten werden gedempt of omgevormd tot duinrellen en stukken terrein werden afgeplagd. Intussen zijn allerlei hogere planten en mossen in deze gebieden gaan groeien. Zoals te verwachten op voormalige landbouwgrond, zaten daar nogal wat soorten van vrij voedselrijk milieu bij, zoals Madeliefje (*Bellis perennis*), Witte klaver (*Trifolium repens*) en Gewone witbol (*Holcus lanatus*). Maar ook planten van voedselarmere omstandigheden verschenen, bijv. Teer guichelheil (*Anagallis tenella*), Stijve ogentroost (*Euphrasia stricta*) en Egelboterbloem (*Ranunculus flammula*).

De meest bijzondere soort die kans zag zich hier te vestigen, is echter een

mos: Zwart hauwmos (*Anthoceros punctatus*). Dit mosje komt in Nederland aan de uiterste noordoostgrens van haar verspreidingsgebied voor en is bij ons uiterst zeldzaam: een Rode Lijst soort van de 1e categorie. Ook in onze buurlanden geldt het als een grote zeldzaamheid. Zwart hauwmos werd op Texel voor het eerst in 2004 aangetroffen, op een plek in De Ploegelanden. Dit jaar bleek dat de soort zich had uitgebreid naar nog drie andere locaties op Texel. In alle gevallen ging het daarbij om groeiplaatsen langs nieuw gegraven duinrellen en afgeplagde plekken aan de binnenduintrand. Het mosje gedraagt zich als een uitgesproken pionier. Het groeit op afgegraven of afgeplagde plaatsen, op veepadjes en in één geval in een karrenspoor. Zwart hauwmos is een vochtminnende soort, groeit echter niet op plekken die 's winters onder water staan. Geschikte omstandigheden vindt de soort juist aan de binnenduintrand. De vondsten van dit bijzondere mos onderstrepen het belang van natuurontwikkeling aan de binnenduintrand.